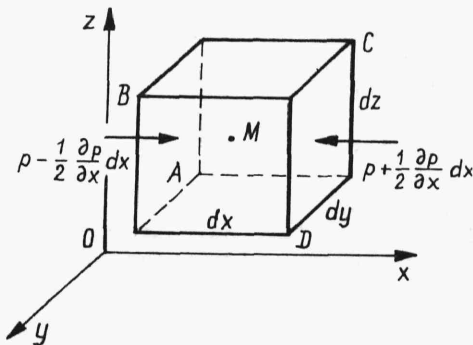

2.3. PODSTAWOWE RÓWNANIE RÓWNOWAGI PŁYNU

Wyodrębnijmy w cieczy znajdującej się w stanie spoczynku elementarną objętość w kształcie prostopadłościanu ABCD o krawędziach dx , dy , dz , równoległych do odpowiednich osi współrzędnych układu prostokątnego (rys.2.3). Na ten element działają siły powierzchniowe normalne (siły hydrostatycznego ciśnienia) oraz siły masowe.

Rys.2.3

Założmy, że w środku geometrycznym elementarnego prostopadłościanu, tj. w punkcie $M(x,y,z)$ panuje ciśnienie p . Ciśnienia panujące na prostopadłych do osi x ściankach, oddległych od punktu M

o $-\frac{1}{2} dx$ (ścianka AB) oraz o $+\frac{1}{2} dx$ (ścianka CD) wynoszą:

$$p - \frac{1}{2} \frac{\partial p}{\partial x} dx$$

oraz

$$p + \frac{1}{2} \frac{\partial p}{\partial x} dx.$$

Siły powierzchniowe działające na te ścianki będą odpowiednio równe:

$$dP_{x(AB)} = \left(p - \frac{1}{2} \frac{\partial p}{\partial x} dx \right) dy dz,$$

$$dP_{x(CD)} = \left(p + \frac{1}{2} \frac{\partial p}{\partial x} dx \right) dy dz.$$

Analogiczne wyrażenia otrzymamy dla sił powierzchniowych działających w kierunku osi y i z .

Mnożąc rzuty jednostkowej siły masowej X , Y , Z przez masę elementu otrzymamy odpowiednie składowe siły masowej, działającej na elementarny prostopadłościan:

$$dF_x = \rho X dx dy dz,$$

$$dF_y = \varrho Y dx dy dz ,$$

$$dF_z = \varrho Z dx dy dz .$$

Z warunku równowagi cieczy wynika, że suma rzutów działających na element sił powierzchniowych i masowych na dowolnie wybrany kierunek jest równa zeru.

Rzutuując wymienione siły na kierunek osi x otrzymamy:

$$\left(p - \frac{1}{2} \frac{\partial p}{\partial x} dx \right) dy dz - \left(p + \frac{1}{2} \frac{\partial p}{\partial x} dx \right) dy dz + \varrho X dx dy dz = 0$$

lub po uproszczeniu

$$-\frac{\partial p}{\partial x} + \varrho X = 0 .$$

Ustalając analogiczne równania równowagi dla kierunków osi y i z otrzymamy układ równań różniczkowych Eulera:

$$\varrho X = \frac{\partial p}{\partial x} ,$$

$$\varrho Y = \frac{\partial p}{\partial y} , \quad (2.1)$$

$$\varrho Z = \frac{\partial p}{\partial z} .$$

Mnożąc te równania odpowiednio przez dx, dy, dz i dodając stronami otrzymamy

$$\varrho (X dx + Y dy + Z dz) = \frac{\partial p}{\partial x} dx + \frac{\partial p}{\partial y} dy + \frac{\partial p}{\partial z} dz .$$

Prawa strona tego równania przedstawia różniczkę zupełną ciśnienia $p = p(x, y, z)$, a więc

$$dp = \varrho (X dx + Y dy + Z dz) . \quad (2.2)$$

Jest to podstawowe równanie równowagi płynu, wyrażające zależność ciśnienia od sił masowych.